

2020

SANSKRIT — HONOURS

Paper : CC-5

(Classical Sanskrit Literature – Drama)

Full Marks : 65

The figures in the margin indicate full marks.

*Candidates are required to give their answers in their own words
as far as practicable.*

Section – A

(Marks : 25)

Unit - I

1. (a) अधोलिखितयोः यथेच्छमेकस्य मातृभाषया अनुवादः कार्यः। 5
- (i) परिहरतु भवान् नृपापवादं
न परुषमाश्रमवासिषु प्रयोज्यम्।
नगरपरिभवान् विमोक्तुमेते
वनमभिगम्य मनस्विनो वसन्ति॥
- (ii) पद्मावती बहुमता मम यद्यपि रूपशीलमाधुर्यैः।
वासवदुत्ताबद्धं न तु तावन्मे मनो हरति॥
- (b) अधोलिखितयोः यथेच्छमेकस्य संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या। 6
- (i) प्रद्वेषो बहुमानो वा सङ्कल्पादुपजायते।
भर्तृदाराभिलाषित्वादस्यां मे महती स्वता॥
- (ii) कालक्रमेण जगतः परिवर्तमाना
चक्रारपङ्क्तिरिव गच्छति भाग्यपङ्क्तिः॥
- (c) अधोलिखितेषु त्रयाणामुत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च संक्षेपेण देयम्। 2×3
- (i) क एव यौगन्धरायणः? स्वप्नवासवदत्तनाटके कस्मिन् कस्मिन् अङ्के स एव दृश्यते?
- (ii) तपोवनस्य किमपि परिचितिचिह्नद्वयं लिख्यताम्।
- (iii) स्वप्नवासवदत्तमिति नाटकस्य कस्मिन् अङ्के ब्रह्मचारी अवतीर्णः? कुतः स आयातः?
- (iv) 'भर्तृदारिके दत्तासि' – केनोक्तम्? का कस्मै दत्ता?
- (v) न्यासस्य रक्षणं कीदृशं भवति?

Please Turn Over

Unit - II

2. अधोलिखितयोः कस्यचित् एकस्य उत्तरं देयम्।

8

(a) स्वप्नवासवदत्तम् इति नाटकस्य अन्तिमाङ्के प्राप्तं मिलनदृश्यं वर्णयताम्।

(b) संस्कृतसाहित्ये या “भाससमस्या” इति कथिता तद्विषये संक्षेपेण आलोच्यताम्।

Section – B

(Marks : 25)

Unit - I

3. अधोलिखितेषु द्वयोः संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च टीका लेखनीया।

5×2

(a) विदूषकः

(b) नटी

(c) प्रवेशकः

(d) कुलपतिः।

Unit - II

4. (a) अधोलिखितयोः कस्यचित् एकस्य मातृभाषया अनुवादः कार्यः।

5

(i) न खलु न खलु बाणः सन्निपात्योऽयमस्मिन्

मृदुनि मृगशरीरे तूलराशाविवाग्निः।

क्व वत हरिणकानां जीवितश्चातिलोलं

क्व च निशितनिपाता वज्रसाराः शरास्ते॥

(ii) शुश्रूषस्व गुरुन् कुरु प्रियसखीवृत्तिं सपत्नीजने

भर्तुर्विप्रकृतापि रोषणतया मास्म प्रतीपं गमः।

भूयिष्ठं भव दक्षिणा परिजने भोगेष्वनुत्सेकिनी

यान्त्येवं गृहिणीपदं युवतयो वामाः कुलस्याधयः॥

(b) अधोलिखितयोः कस्यचित् एकस्य संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या।

6

(i) यात्येकतोऽस्तशिखरं पतिरोषधीनाम्

आविष्कृतोऽरुणपुरःसर एकतोऽर्कः।

तेजोद्वयस्य युगपद् व्यसनोदयाभ्यां

लोको नियम्यत इवैष दशान्तरेषु॥

(ii) सरसिजमनुविद्धं शैवलेनापि रम्यं

मलिनमपि हिमांशोर्लक्ष्म लक्ष्मीं तनोति।

इयमधिकमनोज्ञा वल्कलेनापि तन्वी
किमिव हि मधुराणां मण्डनं नाकृतीनाम्॥

- (c) (i) कस्यचित् **एकस्य** विग्रहवाक्यं प्रदाय समासनाम संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च लिख्यताम्। 2
वज्रसाराः 4 (a) (i) प्रश्ने।
सरसिजम् 4 (b) (ii) प्रश्ने।
- (ii) संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च कस्यचित् **एकस्य** व्युत्पत्तिः निर्णया। 1
शुश्रूषस्व 4 (a) (ii) प्रश्ने।
आविष्कृतः 4 (b) (i) प्रश्ने।
- (iii) संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च कस्यचित् **एकस्य** कारकविभक्तिः निर्णया। 1
मृदुनि 4 (a) (i) प्रश्ने।
शैवलेन 4 (b) (ii) प्रश्ने।

Section – C

(Marks : 15)

Unit - I

5. अधोलिखितयोः कस्यचित् **एकस्यो**तरं संस्कृतभाषया देवनागरी लिप्या च देयम्।

- (a) मातलिः कस्य सारथिः? कथं स दुष्यन्तसकाशं प्रेरितः? पुत्रेण सह दुष्यन्तस्य मिलनदृश्यमानुपूर्वं वर्णयताम्। 1+2+7
- (b) हंसपदिका का? नाटकस्य कस्मिन् अङ्के तस्याः गानं वर्तते? नाटके तद्गानस्य तात्पर्यं पर्यालोच्यताम्। 1+1+8

अथवा

अधोलिखितेषु **पञ्चप्रश्नाः** समाधेयाः सुरगिरा देवनागर्या लिप्या च। 2×5

- (a) रक्षिपुरुषयोः नाम किम्?
- (b) का सानुमती? अभिज्ञानशकुन्तलनाटकस्य कस्मिन् अङ्के रङ्गमञ्चे समवतारिता सा?
- (c) किमर्थं धीवरवृत्तान्तः समवतारितः?
- (d) कासीत् वसुमती? नाटके तस्याः उल्लेखमात्रमेव प्रवेशो वा?
- (e) कस्तावत् सर्वदमनः? कुत्र तेन सह दुष्यन्तः मिलितः?
- (f) शकुन्तलनाटकस्य परिसमाप्तिः कस्मिन् आश्रमे? कुत्र तस्य अवस्थानम्?
- (g) केन सह युद्धार्थमिन्द्रेण दुष्यन्तः आहूतः?

Please Turn Over

Unit - II

6. अधोलिखितेषु पञ्चानां प्राकृतशब्दानां संस्कृतरूपं देवनागरीलिप्या लिख्यताम्।

1×5

- (a) अज्जस्स
  - (b) अणज्ज
  - (c) अत्तणो
  - (d) राअउलम्
  - (e) दाव
  - (f) जादे
  - (g) तह।
-